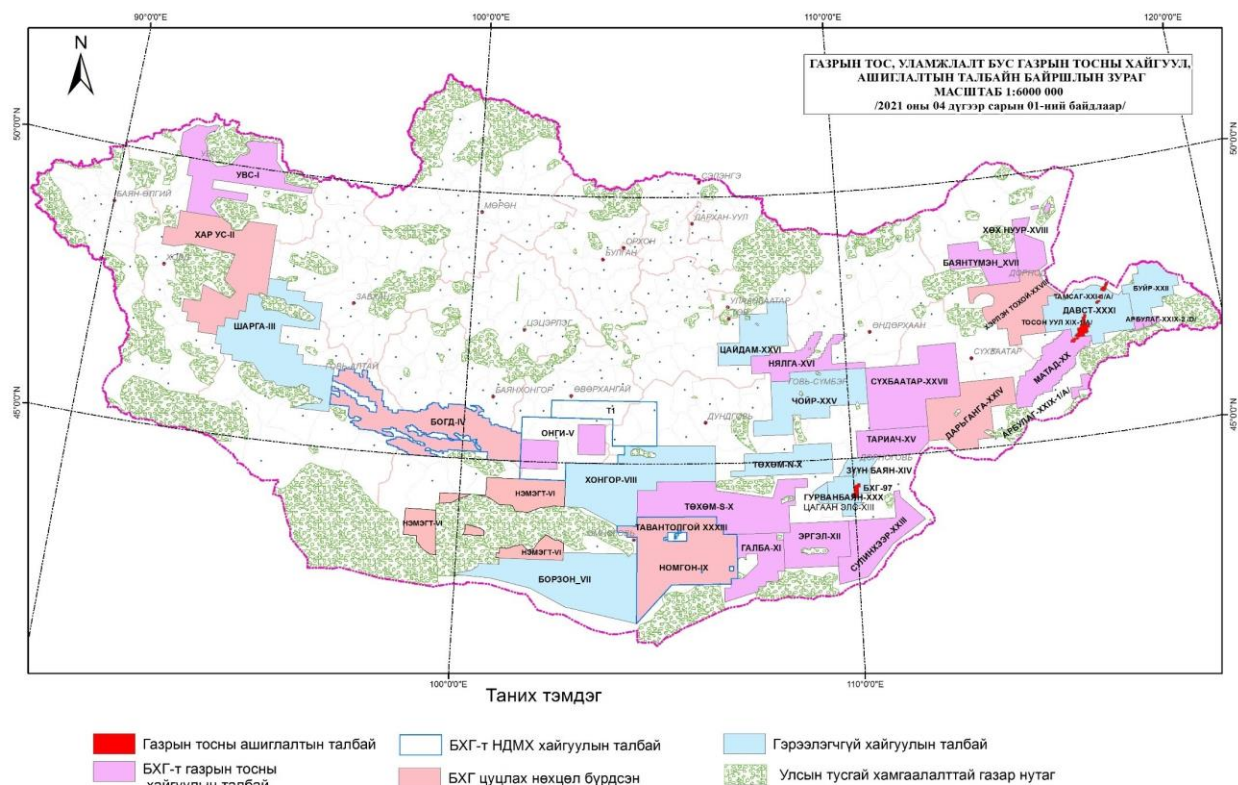

Газрын тосны ашиглалт

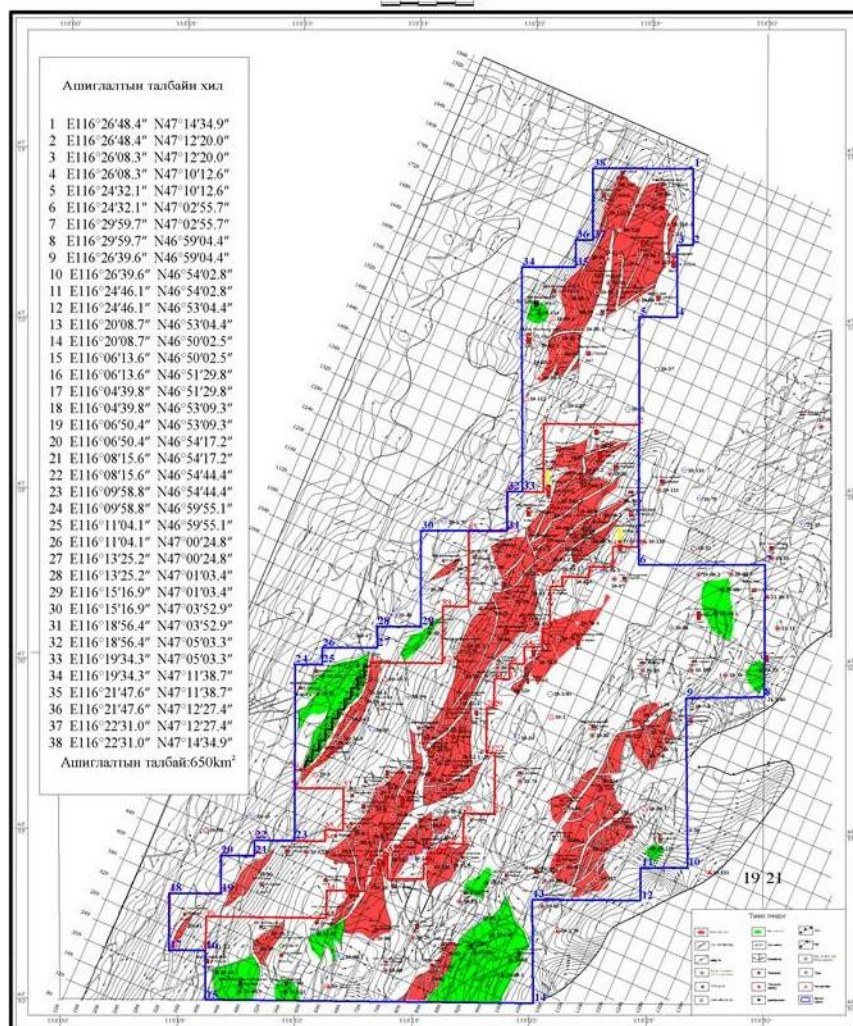
Монгол Улсын хэмжээнд газрын тосны хэтийн төлөв бүхий хайгуулын 33 талбай ялгаснаас өнөөдрийн байдлаар 28 талбайд 31 гэрээлэгч Засгийн газрын баталсан Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээний дагуу ажиллаж байна. Үүнээс Тосон-Уул XIX, Тамсаг XXI талбайд “Петрочайна Дачин Тамсаг” ХХК, БХГ-97 талбайд “Доншен Газрын тос (Монгол)” ХХК, Матад XX талбайд “Петроматад” ХХК тус тус газрын тосны ашиглалт, олборлолтын үйл ажиллагааг явуулж байна./Зураг-1/

Зураг-1: Газрын тосны хайгуул, ашиглалтын талбайн зураглал

Тосон-Уулын газрын тосны орд

Байршил: Дорнод аймаг, Матад сум

/Зураг-2/

Гэрээлэгч: Петрочайна Дачин Тамсаг

Гэрээ байгуулсан огноо: 1993.04.26

Ашиглалтын талбай: 650 км² (хайгуурын талбай)

Нийт өрөмдсөн цооног: 988

Олборлолтын цооног: 491

Хоногийн олборлолт: 1,050 тонн

Газрын тос: 836 кг/м³, 0.1% хүхэр, 5%

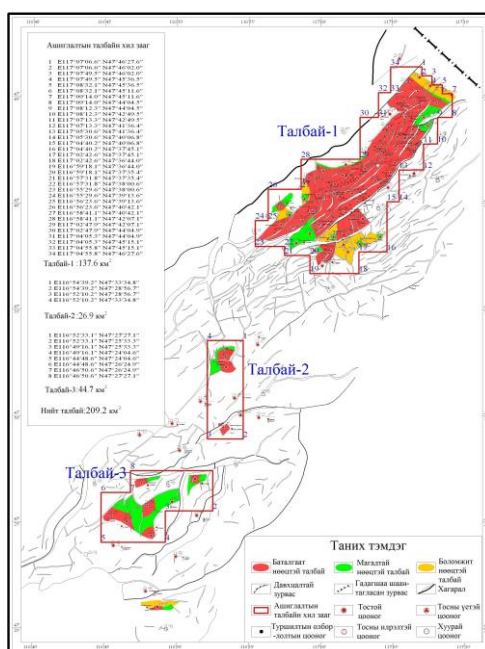
Ашигт давхарга: 2350 метр

Тамсагийн газрын тосны орд

Байршил: Дорнод аймаг, Халхгол сум

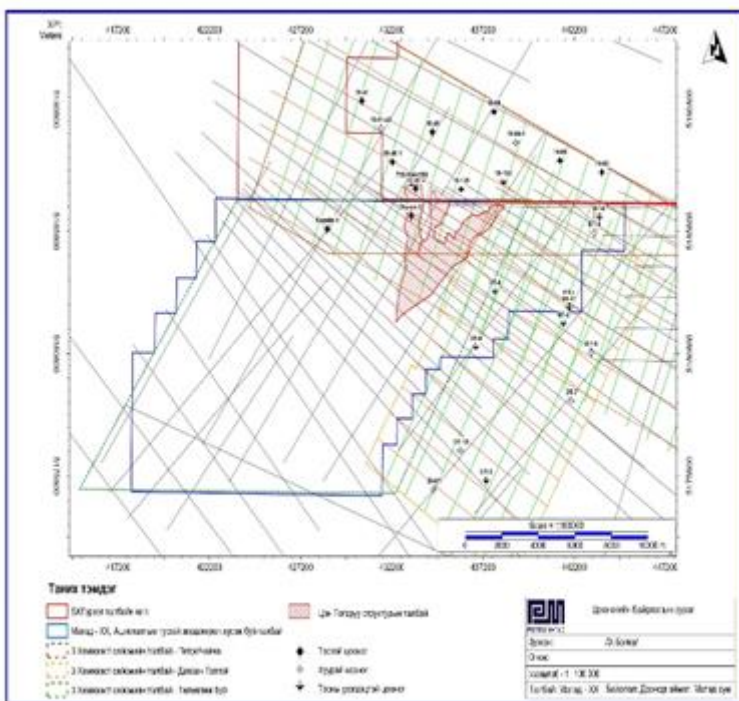
Гэрээлэгч: Петрочайна Дачин Тамсаг

Гэрээ байгуулсан огноо: 1995.12.11

/Зураг-4/ Ашигт давхарга: 1700 метр

Цэн тогоруу газрын тосны орд

Байршил: Дорнод аймаг, Матад сум

Гэрээлэгч: Петро Матад ХХК

Гэрээ байгуулсан огноо: 1993.04.26

Ашиглалтын талбай: 218 км² (хайгуу)

Нийт өрөмдсөн цооног: 8

Олборлолтын цооног: Одоогоор олборлогдсон цооног байхгүй байна

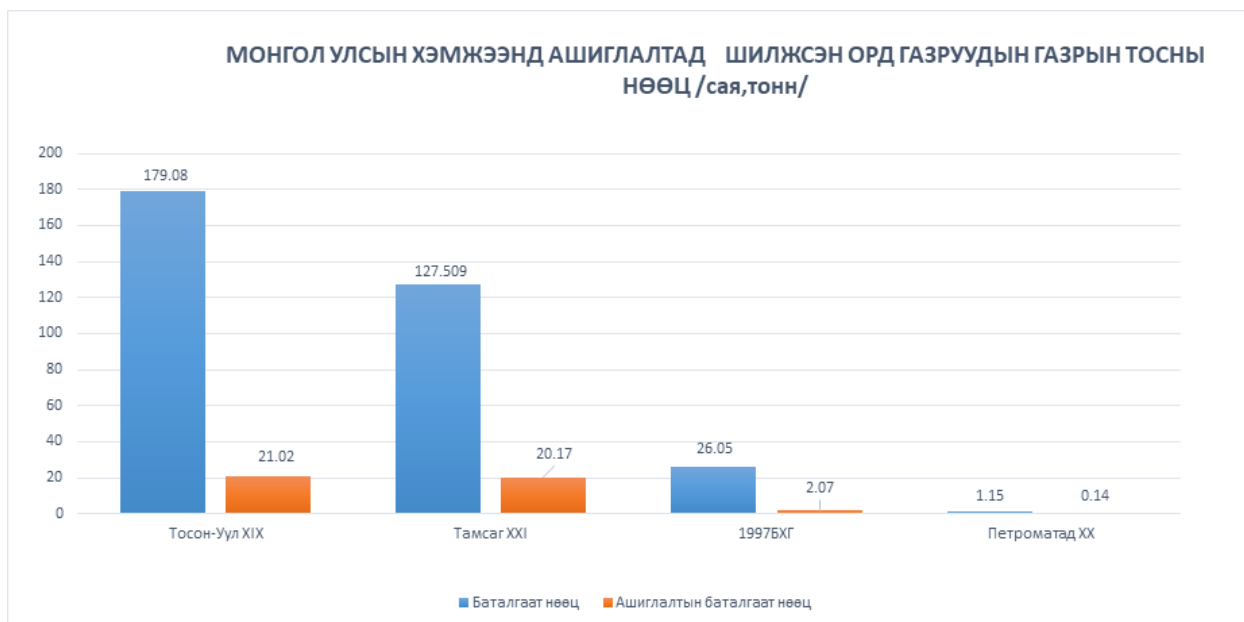
Газрын тос: 807 кг/м³, 0.03% хүхэр,

/Зураг-5/ Ашигт давхарга: 2850 метр

Газрын тосны нөөцийн талаар:

Эрдэс баялаг, эрчим хүчний яам (ЭБЭХЯ)-ны дэргэдэх Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөл (ЭБМЗ)-өөр 2010-2012 оны хооронд Тосон-Уул XIX, Тамсаг-XXI болон 1997 оны Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ (БХГ)-т талбайн газрын тосны нөөцийн тооцооны тайланг хэлэлцүүлж, дээрх талбайнуудын газрын тосны нөөцийг Эрдэс баялаг, эрчим хүчний сайдын тушаалаар Монгол Улсын Ашигт малтмалын нөөцийн нэгдсэн санд хүлээн авсан. 2021 онд Матад ХХ талбайн нөөцийг нэмж хүлээн авсан.

Монгол Улсын Ашигт малтмалын нөөцийн санд нийт 333.789 сая тонн газрын тос бүртгэгдсэнээс ашиглалтын баталгаат нөөц нь 43.4 сая тонн газрын тос байна./Зураг-6/

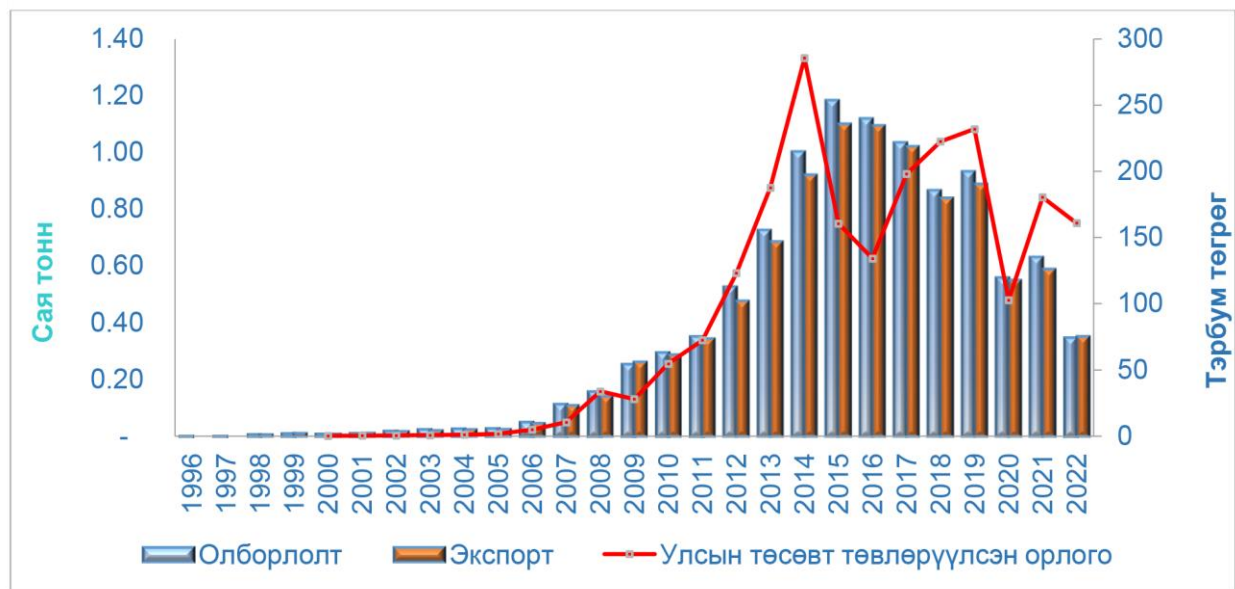

Зураг-6: Газрын тосны нөөц

Газрын тосны олборлолт, экспортын талаар:

ГЕГ, МХЕГ, ХХЕГ, ИХШХЕГ-ын орон нутаг дахь салбар байгууллага болон Ашигт малтмал, газрын тосны газрын холбогдох хэлтсийн төлөөлөгч, мэргэжилтнүүд газрын тосны экспортын үйл ажиллагаанд газар дээр нь тогтмол хяналт тавьж ажилладаг. Хөндлөнгийн хяналтын эрх бүхий Амбер ХХК нь 1997 оны БХГ-т талбайгаас олборлон, экспортолж буй газрын тосны тоо хэмжээ, чанарын шинжилгээг 2009 оноос, Тосон-Уул XIX, Тамсаг XXI талбайгаас олборлон экспортолж буй газрын тосны тоо хэмжээ, чанарын шинжилгээг 2011 оноос тус тус хийж эхэлсэн. Түүнчлэн 2013 онд гаалийн хяналтын талбайг барьж дуусган, 12 дугаар сарын 16-ны өдрөөс эхлэн ашиглалтанд оруулсан.

Монгол Улсын хэмжээнд 1996-2022 оны хооронд нийт 75.98 сая баррель буюу 10.28 сая тонн тос олборлож, 72.81 сая баррель буюу 9.85 сая тонн газрын тосыг БНХАУ-д экспортолж газрын тосны орлогоос нийт 2.18 их наяд төгрөгийг Монгол Улсын төсөвт төвлөрүүлсэн. /Зураг-7/

Зураг-7: Газрын тосны олборлолт, экспортын харьцаа болон улсын төсөвт төвлөрүүлсэн орлого